

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie
PERSCOMMUNIQUÉ nr. 19/13
Luxemburg, 26 februari 2013

Arrest in zaak C-617/10
Åklagaren / Hans Åkerberg Fransson

Het Hof verduidelijkt het toepassingsgebied van het Handvest van de grondrechten en legt het ne-bis-in-idembeginsel uit

Dit beginsel staat niet eraan in de weg dat een lidstaat voor dezelfde feiten, te weten belastingfraude, achtereenvolgens een fiscale sanctie en een strafrechtelijke sanctie oplegt voor zover de eerste sanctie geen strafrechtelijke sanctie is

De lidstaten en 20 andere Europese staten hebben het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) geratificeerd. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) te Straatsburg verzekert de nakoming van de uit dat verdrag voortvloeiende verplichtingen.

Parallel hieraan beschikt de Unie over een Handvest van de grondrechten. Dit Handvest is sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon bindend. Wanneer een grondrecht zowel door het Handvest als door het EVRM wordt gewaarborgd, heeft dit recht volgens het Handvest dezelfde inhoud en reikwijdte als die welke het EVRM eraan toekent. Een van de door het Handvest¹ en het EVRM² erkende rechten is het grondrecht om niet tweemaal in een **strafrechtelijke** procedure voor hetzelfde strafbare feit te worden berecht of gestraft (ne-bis-in-idembeginsel).

In het kader van dit verbod van dubbele bestraffing heeft het Haparanda tingsrätt (plaatselijke rechtbank te Haparanda, Zweden) zich afgevraagd of strafvervolging wegens belastingfraude kan worden ingesteld tegen een verdachte aan wie voor dezelfde feiten, te weten het verstrekken van onjuiste inlichtingen, reeds een belastingboete is opgelegd.

De zaak betreft Hans Åkerberg Fransson, een zelfstandige die zich hoofdzakelijk bezighoudt met visvangst en de verkoop van zijn vangsten. Hij is actief in de rivier Kalix (Zweden), hoewel hij zijn vangsten zowel in Zweden als in Finland verkoopt.

De Zweedse belastingadministratie heeft Åkerberg Fransson ervan beschuldigd dat hij in de belastingjaren 2004 en 2005 zijn aangifteverplichtingen op belastinggebied niet is nagekomen, waardoor ontvangsten uit verschillende belastingen zijn misgelopen. Bij beslissing van 24 mei 2007 heeft de Zweedse belastingadministratie Åkerberg Fransson belastingboetes opgelegd voor de belastingjaren 2004 en 2005.³

In 2009 is bij het Haparanda Tingsrätt strafvervolging tegen Åkerberg Fransson ingesteld. Het openbaar ministerie beschuldigt hem ervan dat hij het strafbare feit belastingfraude heeft gepleegd (voor de jaren 2004 en 2005), dat naar Zweeds recht kan worden bestraft met een gevangenisstraf

¹ Artikel 50 van het Handvest van de grondrechten.

² Protocol nr. 7 (artikel 4) bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM).

³ Voor het belastingjaar 2004 heeft de belastingadministratie hem als boete aangeslagen voor 35 542 SEK (bijna 4 117 EUR) aan belasting over zijn bedrijfsinkomsten, 4 872 SEK (bijna 564 EUR) aan btw en 7 138 SEK (bijna 826 EUR) aan werkgeversbijdrage; voor het belastingjaar 2005 heeft de belastingadministratie hem als boete aangeslagen voor 54 240 SEK (bijna 6 283 EUR) aan belasting over zijn bedrijfsinkomsten, 3 255 SEK (bijna 377 EUR) aan btw en 7 172 SEK (bijna 830 EUR) aan werkgeversbijdrage.

tot zes jaar. De feiten waarop deze procedure is gebaseerd, te weten het verstrekken van onjuiste inlichtingen, zijn dezelfde als die welke aanleiding hebben gegeven tot de belastingboetes.

De Zweedse rechter vraagt zich af of de strafvordering die tegen Åkerberg Fransson is ingesteld, moet worden afgewezen op grond dat hij voor dezelfde feiten reeds is bestraft. Deze rechter vraagt zich ook af of de Zweedse rechterlijke praktijk die aan de verplichting om een bepaling die in strijd is met een door het EVRM en door het Handvest gewaarborgd grondrecht buiten toepassing te laten, de voorwaarde verbindt dat deze strijdigheid duidelijk uit de betrokken teksten of rechtspraak blijkt, met het Unierecht strookt.

In zijn arrest van vandaag herinnert het Hof er om te beginnen aan dat het Handvest bepaalt dat het tot de lidstaten is gericht, uitsluitend wanneer zij het recht van de Unie ten uitvoer brengen. Het Handvest bevestigt dus de rechtspraak van het Hof dat de door het Handvest gewaarborgde grondrechten moeten worden geëerbiedigd wanneer een nationale regeling binnen het toepassingsgebied van het Unierecht valt, zodat er geen gevallen kunnen zijn waarin het Unierecht geldt zonder dat die grondrechten toepassing vinden. Wanneer het Unierecht toepasselijk is, impliceert dit dat de door het Handvest gewaarborgde grondrechten toepassing vinden. Het Hof zet uiteen dat met belastingboetes en strafvervolgning wegens belastingfraude wegens verstrekking van onjuiste inlichtingen op btw-gebied, uitvoering wordt gegeven aan diverse bepalingen van het Unierecht betreffende de btw en de bescherming van de financiële belangen van de Unie.⁴ Daarom zijn het Handvest en dus het daarin opgenomen ne-bis-in-idembeginsel van toepassing op de situatie van Åkerberg Fransson en kunnen zij door het Hof worden uitgelegd.

Dit vooropgesteld, kan een nationale autoriteit of rechterlijke instantie die moet onderzoeken of een nationale bepaling of maatregel waarmee – in een situatie waarin het optreden van de lidstaten niet volledig door het Unierecht wordt bepaald – het Unierecht ten uitvoer wordt gebracht, de grondrechten eerbiedigt, daarbij nog steeds nationale maatstaven voor de bescherming van de grondrechten toepassen, op voorwaarde dat deze toepassing niet afdoet aan het door het Handvest geboden beschermingsniveau, zoals door het Hof uitgelegd, noch aan de voorrang, eenheid en doeltreffendheid van het Unierecht.

Wat het **ne-bis-in-idembeginsel** betreft, wijst het Hof erop dat het **niet eraan in de weg staat dat een lidstaat voor dezelfde feiten, te weten niet-nakoming van aangifteverplichtingen op btw-gebied, een combinatie van fiscale en strafrechtelijke sancties oplegt**. Om te garanderen dat alle btw-ontvangsten worden geïnd, en daardoor de financiële belangen van de Unie te beschermen, zijn de lidstaten immers vrij in hun keuze van de op te leggen sancties. Het kan dus gaan om bestuurlijke sancties, strafrechtelijke sancties of een combinatie van beide. **Slechts wanneer de fiscale sanctie een strafrechtelijke sanctie is en definitief is geworden in de zin van het Handvest, staat het ne-bis-in-idembeginsel eraan in de weg dat voor dezelfde feiten strafvervolgning wordt ingesteld tegen dezelfde persoon.**

Om te beoordelen of fiscale sancties strafrechtelijke sancties zijn, zijn drie criteria relevant. Het eerste criterium is de juridische kwalificatie van de inbreuk in het nationale recht, het tweede de aard van de inbreuk en het derde de aard en de zwaarte van de sanctie die aan de betrokkene kan worden opgelegd. Het staat aan de nationale rechter om tegen de achtergrond van die criteria te beoordelen of de in de nationale regelgeving voorgeschreven combinatie van fiscale en strafrechtelijke sancties moet worden getoetst aan de nationale maatstaven. In voorkomend geval kan hij – op voorwaarde dat de overblijvende sancties doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn – tot het oordeel komen dat deze combinatie in strijd is met deze maatstaven. Vervolgens merkt het Hof op dat het Unierecht niet de verhouding tussen het EVRM en de rechtsordes van de lidstaten regelt en evenmin bepaalt welke gevolgen de nationale rechter moet verbinden aan een conflict tussen de door dat verdrag gewaarborgde rechten en een regel van nationaal recht.

Het Hof herinnert echter aan de gevolgen die de nationale rechter moet verbinden aan een conflict tussen nationale bepalingen en door het Handvest gewaarborgde rechten. De nationale rechter die

⁴ Artikelen 2, 250, lid 1, en 273 van btw-richtlijn 2006/112 (voorheen artikelen 2 en 22 van de Zesde Richtlijn) en artikel 325 VWEU.

in het kader van zijn bevoegdheid belast is met de toepassing van de bepalingen van het Unierecht, dient zorg te dragen voor de volle werking van deze normen, en moet daarbij zo nodig, op eigen gezag, elke strijdige bepaling van de – zelfs latere – nationale wetgeving buiten toepassing laten, zonder dat hij hoeft te vragen of af te wachten dat deze eerst door de wetgever of door enige andere constitutionele procedure worden ingetrokken.

Met de aan het Unierecht verbonden eisen is immers onverenigbaar elke nationale bepaling of elke wetgevende, bestuurlijke of rechterlijke praktijk die ertoe zou leiden dat aan de doeltreffendheid van het Unierecht wordt afgedaan doordat de rechter die bevoegd is om dit recht toe te passen, de macht wordt ontzegd om bij die toepassing zelf al het nodige te doen om de nationale wettelijke bepalingen die de volle werking van de Unieregels zouden kunnen verhinderen opzij te zetten.

Bijgevolg staat het Unierecht in de weg staat aan een rechterlijke praktijk die aan de verplichting voor de nationale rechter om een bepaling die in strijd is met een door het Handvest gewaarborgd grondrecht buiten toepassing te laten, de voorwaarde verbindt dat deze strijdigheid duidelijk uit de bewoordingen van het Handvest of de daarop betrekking hebbende rechtspraak blijkt, aangezien deze praktijk de nationale rechter de macht ontzegt om, in voorkomend geval in samenwerking met het Hof, volledig te beoordelen of die nationale bepaling verenigbaar is met het Handvest.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106